

PEVEC

GLASILO PEVSKE ZVEZE

UREDNIŠTVO: FLORIJANSKA
ULICA 18 - UPRAVNISTVO:
MIKLOŠICEVA CESTA ŠTEV. 7
IZHAJA KOT MESEČNIK V
DVOJNIH ŠTEVILKAH IN
VELJA ZA CELO LETO Z
GLASBENO PRILOGO VRED
30 DIN, ZA ITALIJO 18 LIR,
ZA AVSTRIJO PETSILINGOV,
ZA AMERIKO EN DOLAR

1928

SEPTEMBER—OKTOBER

ŠT. 9—10 * LETO VIII

JERNEJ LOŽAR

LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 20

Prečistiti duhovščini in bogoslovcem priporočam vsakovrstne
vratnike, pralne in celulozne, šmiste in druge potrebščine. —
Specialni salon za izdelavo talarjev in promenadnih oblek.
Dobavljam tudi na obroke! Na željo pomerjam tudi na domu!

Vedno v zalogi angleško in češko sukno!

Konkurenčne cene! Točna postrežba

Vsebina: Dr. A. Dolinar: Ignacij Hladnik — M. Tomc: Dr. B.
Širola: Poslednja pričest sv. Jeronima — Franc
Kramar: Kakšne pesmi z napevi sem zapisal med
slovenskim narodom? — Vestnik Pevske Zveze —
Nove skladbe — Razne vesti — Slika
Priloga: M. Železnik: Legenda o svetu (meš.zb.).

SALDA-KONTE - ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE - ODJEMALNE
KNJIŽICE - RISALNE BLOKE ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6, II. NADSTROPJE

Dr. A. Dolinar:

Ignacij Hladnik.

»Pevce« je v 1—2 št. šestega letnika pod rubriko »Razne vesti« prinesel kratko notico: Naš sotrudnik, vodja cerkvene glasbe v dolenski metropoli Ignacij Hladnik je obhajal koncem 1925 svojo šestdesetletnico. Zajedno je tudi preteklo 45. leto, odkar deluje kot organist — nastopil je službo dopolnivši komaj 14. leto — in 40. leto njegovega skladateljskega delovanja itd. Že tedaj bi bil imel priti njegov življenjepis v »Pevčevo« galerijo slovenskih še živečih skladateljev, kjer jih je napisanih dosedaj že 14. Urednik se je v ta namen obrnil že na več strani, toda ker ni bilo od nikoder odziva, se mora pač sam lotiti te naloge, čeprav se zaveda, da bi Hladnika in njegovo dobo mogel oni, ki je z njo v tesnejši organski zvezi točneje in pravičneje orisati. Krajevno se da njegova življenska pot prav kratko očrtati.

V Križah pri Tržiču se je 25. sept. 1865. leta rodil, odkoder so se stariši pozneje preselili stanovat v Tržič, kjer je obiskoval tudi osnovno šolo. V Tržiču je bila navada, da so imeli šolarji od maja do konca leta vsak dan skupno službo božjo, pri kateri so vsi skupno peli. Riharjeve in Vavkнове melodije so tedaj prevladovale po cerkvenih korih in tudi šolarji so mnoge teh melodij z besedilom znali na pamet in mladi Hladnik se je teh melodij že tedaj polno nasrkal. V 4. razredu je že sam orgljal pri blagoslovih. V Tržiču je tedaj kaplanoval pokojni Jakob Aljaž (1871—1880), (glej »Pevce« IV, št. 1—4); spoznal je mladenčevo glasbeno nadarjenost, nagovarjal je starše in jih slednjič pregovoril, da so ga poslali v orglarsko šolo v Ljubljano. Učitelji so mu tamkaj bili: Foerster za orgle in harmonijo, p. Angelik za klavir, Iv. Gnjezda za verouk. Z Aljažem sta se v Novem mestu pozneje večkrat srečala.

Po dovršenih glasbenih naukih je nastopil prvo službo pri sv. Jakobu ob Savi — 24. aprila 1880 — kot 14 leten mladenič. Ravno na sv. Marka dan naj bi nastopil svojo službo. Župnik Škulj mu je dal še navodilo, naj svira ta dan le bolj poskočne komade: polke in valčke, češ, da se bo s tem ljudem še prav posebno prikupil. Ko pride na kor, se je okoli stoječim zdel preneznaten in ga zato niso pripustili k orglam: ko slednjič le pride do svojih pravic, je začel prosto preludirati in sicer tako bravurno, da so vsi navzoči kar strmeli.

Ker je s prvim nastopom naredil najboljši vtis je bila tudi ureditev gmotnega položaja lažja. V denarju je dobil celoletno 180 gld., poleg tega

ga je pa župnik priporočil gospodinjam naj mu prineso kaj jestvin in gospodarjem, naj preskrbe kaj polen: obojni odziv je bil kar najboljši, tako da so mogli starši od teh prostovoljnih darov oddajati še na trg.

L. 1881. je svoje službeno mesto zamenil s Staro Loko, odkoder je potem l. 1889. odšel v Novo mesto, kjer deluje kot kapiteljski organist in učitelj petja na gimnaziji še do danes.

Hladnikova dela po »opusih« razvrščena so naslednja:

- Op. 1: Četvero antifon in Ave Maria.
- „ 2: Missa pro defunctis.
- „ 3: Te Deum.
- „ 4: 4 velikonočne in 2 poročni.
- „ 5: Latinska maša (meš. zbor).
- „ 6: Tri božične.
- „ 7: Obredni spevi k procesiji Sv. R. T.
- „ 8: Himna Leonu XIII.
- „ 9: Missa: Laetentur coeli.
- „ 10: 5 Tantum ergo: 5 Mašnih, 10 Marijinih, 2 Te Deum.
- „ 11: Venček pesmi za moški zbor.
- „ 12: Dve fugi za orgle.
- „ 13: Missa pro def. (Cerkv. Gl.) moški zbor.
- „ 14: 15 Obhajilnih (mešani zbor).
- „ 16: Missa in hon. Ss. Ap. Petri et Pauli (sprejeta v C. V. katalog).
- „ 17: Tantum ergo.
- „ 18: 4 Božične.
- „ 19: Missa S. Rosarii (meš. zbor, orgle in orkester).
- „ 20: Missa: Ave Regina coelorum (meš. zbor).
- „ 21: 23 cerkvenih pesmi (moški zbor).
- „ 22: 4 Velikonočne, Regina coeli laetare, Te Deum.
- „ 23: Missa pro defectis (moški zbor).
- „ 24: Pange lingua, štiri antifone za procesijo.
- „ 25: Ave: Zbirka 17 Marijinih.
- „ 26: 11 Tantum ergo.
- „ 27: Asperges: Vidi aquam. Štiri Ecce sacerdos.
- „ 28: Missa in hon. S. Familiae (z orglami).
- „ 29: 3 božične in 4 ofertoriji.
- „ 30, 31, 32: Dvospevi.
- „ 33: Fantazija za orgle.
- „ 34: Missa pro defectis (za en glas z orglami).
- „ 35: 5 Tantum ergo in 5 mašnih.
- „ 36: Laudes Eucharisticae.
- „ 37: Ecce sacerdos (za meš. zbor in moški zbor z orglami).
- „ 38: Missa solemnis (mešani zbor z orkestrom).
- „ 39: 36 Obhajilnih.
- „ 40: Božične pred- in poigre za orgle.
- „ 41: Bleškemu jezeru (Gl. Zora).
- „ 42: Triglav (Gl. Zora).
- „ 43: 10 Velikonočnih in Regina coeli.
- „ 44: 5 božičnih za solo in mešani zbor.
- „ 46: Latinska maša po Riharjevih motivih.
- „ 47: Te Deum (mešani zbor z orglami).
- „ 48: Offertoriji.
- „ 49: Regina coeli (mešani zbor z orkestrom).

- Op. 50: Missa: »Salve regina« (mešani zbor z orkestrom).
 „ 51: 19 Marijinih.
 „ 52: Requiem (enogl. z orglami).
 „ 53: Božična slavospēva (za meš. zbor, solo in z orglami).
 „ 54: 10 postnih.
 „ 55: 10 moških zborov (na svetna besedila).

(Dalje.)

M. Tomec:

Dr. Božidar Širola: Poslednja pričešt svetoga Jeronima.

Oratorij za bas-solo, mešan zbor, orkester in orgle.

Vsaka umetnostna struja je verno zrcalo svojega časa; je izraz časovnega mišljenja, hotenja, stremjenja, delovanja, čuvstvovanja. To velja za glasbo ravnotako kot za literaturo, upodabljaajočo, oblikujočo ali katerokoli drugo umetnost. Kdor vsaj nekoliko pozna zgodovino umetnosti, bo moral temu pritrditi. Saj drugače tudi biti ne more, ker je končno poedini človek, ki je vir vsega ustvarjanja, tudi produkt svoje dobe, in drugače skoraj ustvarjati ne more kot mu velewa ozračje, ki ga vdihava.

V zadnjih desetletjih se javljajo močne struje, ki skušajo najti za glasbeno umetnost novih poti. Od mnogih struj, zlasti od tistih v zadnjih predvojnih letih, bodo ostala v glasbeni zgodovini najbrž samo imena, težje kakšno delo trajnejše vrednosti. Sicer so tudi te struje zanesle v glasbo marsikaj novega, bile so pa le hčerke ene matere: romantike. Povojna struja je pa resnejše zastavila: osamosvojiti se hoče, osvoboditi se popolnoma vplivov romantike, postaviti se na svoje lastne noge.

Prav za prav ni mogoče tudi sedaj še govoriti o eni sami struji. Morda ni bilo še nikoli toliko različnih smeri v glasbi kot jih je ravno dandanes. To je pa navaden pojav, ki nastopi vselej, kadar se začne kaka stvar na novo oblikovati: kolikor glav, toliko misli. Končno pa pride genij, ki daleč presega druge manjše talente; z močno roko jih zasuje v smer, katero on v svoji dalekovidnosti zasluti kot najboljšo, kot času najprimernejšo. Ta smer potem v glavnem obvelja, po tej poti ali pa vsaj ob njej hodijo zopet drugi večji ali manjši talenti, dokler se igra ne ponovi. Morda je tudi že danes nastopila tista močna osebnost, ki bo usmerila glasbo za desetletja ali stoletja; morda bo pa šele rojena. Če pa že živi med nami, je zaenkrat še težko reči, kdo je to. Morda bo to Hindemith, ki je brez dvoma talent prve vrste; morda Strawinsky, ki se zna izvrstno prilagoditi duhu časa. Kot voditelj se tudi ponuja pri nas malo znani Matija Hauer, ki se nam v svojih brošurah odkriva kot odrešenik, na katerega edinozveličavni evangelij so morali čakati rodovi tisočletja. Pa naj bo to že kdorkoli, naj pride kadarkoli in odkoderkoli: vse različne struje se že sedaj same od sebe usmerjajo v neko določeno smer, kažejo se že glavni obrisi bodoče glasbe. Zato moremo v gotovem oziru govoriti o eni sami struji v širšem pomenu besede.

Kateri so glavni znaki, ki so vsem navidez različnim strujam skupni? Mnenja o tem so lahko najrazličnejša, vsak lahko sodi s svojega stališča in po svoji izobrazbi; eden našteje teh znakov več, drugi manj. Glavni, se mi zdi, bi bili sledeči: čuvstvo, ki je v dobi romantike vedno bolj prevladovalo in prehajalo proti koncu že v neko nedoločeno iskanje, tipanje,

stopa nekoliko v ozadje. Ne kakor da bi čisto zginilo, ker bi potem umetnost, zgrajena samo še na podlagi umskega razmotrivanja, postala navadno rokodelstvo. (Zato se mi zdi, da bo morala najbolj radikalna atonalna smer, v kateri vidim jaz zgolj umsko konstrukcijo, precej popustiti v korist zmernejši, četudi morda še atonalni struji). Ampak oba ekstrema: čuvstvo in um bosta morala imeti približno enako besedo pri bodoči glasbi.

Naravna posledica ojačanja umskega elementa v glasbi je, da se zopet pojavljajo stare oblike, ki jih je romantika strla, zavrгла ali vsaj do dobra zrahljala. Tudi pri najboljših skladateljih opažamo zopet kontrapunktične oblike, za katere se cele generacije niso skoraj zmenile ali so le s prezirljivim nasmehom gledale nanje; na pr.: fuga, kanon, passacaglia itd. Pri tem se logično same od sebe pojavijo kontrapunktične manire kot ponovitve, posnemanje, razširjenje, zoženje, obrnitev, utesnitev glasov, ležeči, ostinatni glasovi itd. Polifonija ter nauk o kontrapunktu: stvari, ki so se pred desetletji tudi na boljših konservatorijih mimogrede obdelale pa tudi praktično malo uporabljale, so danes predmet podrobnega študija; skladatelj brez tega študija plove še vedno a polno paro v romantiki, čeravno teoretično grmi proti njej. Vzporedno s študijem kontrapunkta in uporabljanjem kontrapunktičnih oblik raste tudi zanimanje za dela iz dobe, ko je polifona umetnost najbolj cvetela. Zato ljubimo Bach-a, poslušamo radi stare maše, motete, madrigale.

Moderna glasba ljubi lastnosti stare: predvsem gibanje, ki kot motor žene posamezne glasove do konca (morda je to odsev naglo se razvijajočega sodobnega življenja?). Nasprotno ne ljubi večkrat bolešno razmišljanje romantike, ki skuša do zadnjega vlakenca preiskati globine srca, njegove boleti, trpljenje in veselje; zato je značaj moderne glasbe zdrav, krepak, moški, večkrat oster, brezobziren. Nadalje ljubi moderna glasba jasnost, preprostost; nima rada romantične prenasíčenosti, natrpanosti (zato rastoč odpor proti Wagnerjevemu »balastu«). S tem, da vrže iz orkestra vso nepotrebno navlako, vso glasbo nekako poduhovi. Godala pridejo zopet do veljave, pihala uporablja zmerno, tolkala z vso previdnostjo, ker jih hitro občutimo kot nekaj, kar moti splošno razpoloženje (za Jonny-ja velja seveda vse ravno obratno!). Moderna ljubi preprostost ne samo v glasbi kot taki, ampak tudi v drugih umetnostih, ki glasbi služijo. Dekoracija opere je kar moč preprosta (izvzamem seveda zopet Jonny-ja z lokomotivo, avtomobilom, liftom, radijem, jazzom in z drugo judovsko navlako na odru). Vse, kar bi motilo poslušalca in ga odvrčalo od poslušanja glasbe, se odstrani ali vsaj omeji, tako na pr. nepotrebno gibanje igralcev. Še dalje gre Strawinsky, ki s »Kraljem Ojdipom« napiše oratorijsko opero, kjer igralci sploh mirujejo. Zato je pa tukaj tolmač, deloma tudi kor, ki nam sproti napoveduje potek dejanja. Morda nam bodočnost prinese več takih koncertnih ali oratorijskih oper; ali pa še celo doživimo, da bodo na pr. Wagnerja izvajali v koncertni dvorani, kar se sicer neverjetno sliši, ima pa svoje prednosti. Ne da se namreč tajiti, da velikanska večina poslušalcev presliši najlepše stvari na odru in v orkestru, ko buji v temno noč na odru, ko opazuje, koliko centimetrov lune gleda še izza gore, ko prisostvuje morski bitki, ali pa ob pogledu na zaljubljeni parček na odru prenese dejanje opere iz odra v ložo. Moderni skladatelji tudi niso več tako nerazpoloženi nasproti oratorijem, mašam itd., ker so ravno tukaj najbolj ugodna tla za polifono ustvarjanje. Morda bo, da dodam še to misel, moderna glasba vsled svoje objektivnosti tudi bolj mednarodna kot je bila dosedanja čuvstvena, pretežno subjektivna glasba. Imela bo najbrž več skupnih znakov; ne bo v prvi vrsti slovenska, češka, ruska, francoska, nemška, ampak bo bolj evropska ali celo svetovna.

Kje je vzrok tem elementarnim spremembam v moderni glasbi? Mislil, da v povojnih razmerah sploh. Prozaična borba za vsakdanji kruh; potem nagel razvoj tehničnih ved: to označuje današnje dobo. Vse to vpliva tudi na umetnika, da vsaj toliko misli kot čustvuje; poleg srca se tudi razum uveljavlja. (Ali ni tudi umetnost, kateri je postavil Bach krono in na katero se v veliki meri naslanja današnja moderna, izrasla neposredno po 30 letni vojni?)

Ali je pa moderna glasba še »moderna«, ker uporablja v veliki meri stare oblike in išče vzorov v umetnosti, ki je cvetela pred stoletji? Ali nam pove današnja moderna kaj novega? Brez dvoma! Saj je oblika nekaj zunanjega, je samo nekaka posoda brez vsebine; to je treba šele položiti notri. Tudi so sredstva, ki jih uporablja umetnik našega stoletja, čisto drugačna kot so bila pred 200, 300 leti. Ves način življenja je popolnoma spremenjen. Zato na pr. Bach ni mogel pisati tako kot piše umetnik 20. stoletja. In umetnik našega časa se pri ustvarjanju umetnin ne more vživeti v Bachovo ali celo Palestrinovo dobo; pri poslušanju je seveda stvar bistveno drugačna.

Zdaj sem prav za prav v oratoriju sv. Hieronima kot eminentno modernem delu že vse povedal, kar je bilo vredno in potrebno omeniti. Kakor oratorij sv. Cirila in Metoda ter Missa poetica združuje tudi oratorij sv. Hieronima v sebi vse lastnosti, ki sem jih ravnokar naštel kot značilne za moderno glasbeno smer. Naj dodam samo še nekatere stvari. Polifonija je bogata, posebno v zborovskih mestih. Sklepna fuga »Slavospev krščanskega ljudstva« je višek kontrapunktične umetnosti; sredstva, ki jih uporablja Širola tukaj in sploh v oratoriju, so preprosta, a učinkovita. Veliko vlogo ima v tem oratoriju bas-solo (sv. Hieronim). V koliko so ta mesta v orkestru polifono izpeljana, je težko presoditi, ker nam izveček, ki ni ne klavirski ne orgelski, podaja samo nekako ogrodje, na katero se glas naslanja. Lahko slutimo, kaj se v orkestru godi, a z gotovostjo tega ni mogoče trditi.

Širola, kot novejši skladatelj sploh, črpa rad iz zaklada starih cerkvenih tonovih načinov. Škoda, da je bil ta neizčrpni zaklad do sedaj tako zanemarjen in pozabljen; tu se bo dalo izkopati še marsikako zlato zrno. Ves slog Širolin nosi nekaj arhaističen pečat, ki ga še podčrtava hitro menjavanje taktov, vsled česar dobijo mnoga mesta skoraj recitativen značaj.

Naj podam (po partituri) še kratko vsebinsko razdelitev oratorija.

I. V Betlehemu umira starec Hieronim. Telo mu je opešalo, oči so mu že davno oslepele, a duh Hieronimov je še živahen. Z duhovnimi očmi pregleduje svoje življenje od prve mladosti pa do poslednjih ur. Okoli umirajočega so zbrani menihi in nune iz samostanov, katere je umirajoči ustanovil. V molitvi priporočajo dušo Hieronimovo Bogu (mešan zbor).

II. Hieronim (bas) gleda v duhu svoja mlada leta. Rad je molil v rimskih katakombah h Kristusu, večkrat se mu je pa v človeški slabosti izneveril; hoče se posvetiti meniškemu življenju; čuti pa, da je slab, zato se priporoča maloazijskim puščavnikom, naj mu izprosijo od Boga milost stanovitnosti (moški zbor).

III. Hieronim odide v puščavo, da reši svojo dušo. Svet ga vabi nazaj; skušnjave, ki ga odvrčajo od Kristusa, so hude. On upa v Boga, da mu da vztrajnosti v svetem poklicu (bas). Zbor devic in vdov, ki so pustile razkošno življenje in izvolile samostansko uboštvo, govori na pamet odlomek iz Hieronimove poslanice Helidoru, kjer hvali Hieronim puščavo kot prapravno mesto za pobožna premišljevanja, duhovne vaje in dušno prerojenje (ženski zbor).

IV. Hieronim posveti vso svojo moško moč službi Gospodovi (bas-solo). Njegova vera je močna in zato delávna: zapadu prevede v njemu razumljiv jezik svete knjige in mnoge njihove razlagavce, da se izpolni beseda prerokova, naj se odpro ušesa gluhi in razvežejo jeziki nemim (moški zbor).

V. Hieronim se naseli pred betlehemsko vóllino, kjer se je rodil Jezus Kristus, in zgradi tam s sestro v Kristusu, s sv. Pavlo, več samostanov. Tu preživi Hieronim polovico svojega življenja in želi tudi umreti ter biti pokopan na tem svetem kraju. Hieronim (bas) in nato betlehemske redovnice (ženski zbor) pojejo slavošpev svetemu mestecu Betlehemu.

VI. Hieronim se pred smrtjo kesa vseh svojih prestopkov. Zbor menihov prosi zanj usmiljenja pri Bogu, češ, tudi če je grešil, Boga Očeta, Sina in sv. Duha pa le ni nikoli zatajil. Zbor nam kot v viziji napoveduje, da že hiti Hieronimovi duši nasproti četa angelov, zbor apostolov, svetih devic, preblažena Devica Marija in sam Gospod Jezus Kristus.

VII. Sv. Hieronimu je dano najvišje, kar more Bog dati človeku. Sam Gospod Jezus mu prinese sv. popošnico. Mogočni akordi naznanjajo Kristusov prihod. Glasba dobi mehkejši izraz: spremljajo ga zbori angelov.

VIII. Krščansko ljudstvo slavi svetnika, ki je srečno dovršil svoj zemeljski tek in se zdaj raduje pri svojem Bogu.

To je kratka vsebina oratorija sv. Hieronima. Upamo, da bo tudi ta oratorij priboril širolí in z njim jugoslovanski glasbi priznanje ne samo doma, ampak tudi v inozemstvu.

Franc Kramer:

Kakšne pesmi z napevi sem zapisal med slovenskim narodom?

(Dalje.)

52. Visoke so nebesa, temna je noč. (Kicar pri Ptuj.)
53. Na trafci mi stóji hišica. (Zatoliče pri Ptuj.)
54. Perva vura je odbila. * Na pomoč nam prid' Marija. (Bohinj.)
55. Kam greš ti duša, v vertec zlati? (Godič pri Kamniku.)
56. Kaj pa hočemo dekletom darovat? (Godič.)
57. Zjutraj, zjutraj se zarja dejla, * Človek, vzdigni svojo glavo. (Podturen.)
58. Angelc' po nebesih špencirajo. (Podturen pri Toplicah.)
59. Premišlujmo čas pričjóci. (Dolenjska.)
60. Prva urca ni za štetí. (Novomeška okolica.)
61. Perve orce te nočé. (Dolenjska.)
62. Lepa je Tolstvrška cerku gora in krej. (Novomeška okolica.)
63. Rožice nabrala bom. (Stražišče pri Kranju.)
64. Na tisoče svetov bi jmela. (Stražišče.)
65. Na gmajnci je kapelica, * Notri mol' ena deklica. (Domžale.)
66. O moj Jezus, spovni name. (Gorenjska.)
67. (Farmanska): Srčno vas pozdravim. (Zatoliče.)
68. Srečna, presrečna si cerkva šentjanžka. (Preslikana cerkev. — Zatoliče.)
69. Veselje se v serco unema. (Blagoslov sv. Primoža cerkve. — Primskovo.)
70. (Marijino spočetje): Ana domov v svoj vert gre. (Vinje na Gor.)

II. Pesmi romarske.

1. Prva urca bila je, * Jezus kliče romarje. (Matena, Vrba na Gor.)
2. Marija prov lepo procejsjo pela. (Dolenjska.)
3. Ana cerku na škalcí stoji. (Matena pri Igu.)
4. Lepa je svatovšna, lubi kristjan. (Ihan na Gor.)
5. Tam góri na gori en hribček stoji. (Valta Vas na Dol.)

Ponovno opozarjamo vse naše godbe na cerkvene pesmi, katerih instrumentacijo za mali orkester na pihala je oskrbel višji kapelnik dr. J. Čerin. Dosedaj sta izšli 2 zbirki.

Prva zbirka obsega tele pesmi:

1. Dr. Fr. Kimovec: V prahu verno tu klečimo,
2. J. Pogačnik: Zbor angelski,
3. St. Premrl: Marija dobrotno nam ohra-ni dom in rod!
4. O. H. Sattner: Pozdravljena!

Druga zbirka:

1. P. H. Sattner: V ponižnosti klečimo,
2. St. Premrl: Povsod Boga,
3. Jurkovič: Sv. Ciril in Metod,
4. Fr. Bricelj: Ave Jezus!

Obe zbirki se naročata v P. Z., Miklo-šičeva cesta 5.

Vsi oni, ki so omenjene pesmi izvajali, so občudovali njih izredno srečno priredbo. Skladbe čudovito polno zvone, medsebojna menjava posameznih skupin je kar najbolj posrečena in zlasti postopi posameznih glasov oz. instrumentov so izredno lepo urejeni in samostojno podčrtani. Dr. Čerin pozna dušo vsakega instrumenta posebej, zato ga zna zmiraj točno in njegovi zvočnosti pri-merno porabiti. Omenjene pesmi se morejo rabiti tudi pri raznih procesijah!

Na praznik Vnebovzvetja Marijinega — 15. avgusta — je prevz. g. knezoškof slovesno posvetil nove zvonove na Šmarni gori. Ogromne množice ljudstva so prisostvovala tej izredni slovesnosti.

Ob tej priliki so zbori ljubljanskega pev-skega okrožja iz Št. Vida, Šmartna in Smled-nika posamezno skrbno pripravljali peli pri sv. mašah, katere so se vrstile druga za dru-go. Zbori so z izbranimi skladbami, prav kakor na cerkvenem koncertu, med službo božjo v lepi interpretaciji dvigali verna srca in med seboj tekmovali, da bi lepše in do-stojnejše podstili to slavlje.

Pri škofovi sv. maši zunaj cerkve je zdru-ženo pelo pet zborov pod vodstvom okrož-nega pevovodja prof. Bajuka. To združeno petje je bilo triumf proslave. Zdelo se je, kakor da doni iz duš in src glasen klic do daljnega neba, kakor čudovito iskren po-zdrav povišani Materi, kakor iskrena moli-tev in prošnja za njen blagoslov. Tukaj se je pokazalo kako velik in čaren je učinek le-pega in mogočnega petja.

Po končani slovesnosti so imeli pevo-vodje sestanek, na katerem se je razprav-ljalo o pevskega dnevu, ki bo 28. oktobra.

Smelo trdimo, da je ljubljansko pevsko okrožje s svojim izvajanjem mnogo pripo-moglo, da se je Marijin dan na lepi Šmarni gori tako slovesno proslavil. L. Hafner.

Slov. gl. dr. »Ljubljana« je — na pova-bilo tamošnjega odbora za nabavo zvonov — priredilo 11. avgusta na Krtini pri Doba do-brodelen koncert in obenem porabilo to pri-liko kot svoj društveni izlet. Pri dopoldanski službi božji je kvartet »Ljubljane« najlepše izvajal Medvedovo: K Tebi srca, g. Roman Petrovčič pa dostojno zapel nekaj samospe-vov z orglami. Popoldne ob pol 15 se je vršil cerkveni koncert, pri katerem je zapel ce-loten zbor »Ljubljane« nekaj ruskih cerkve-nih pesmi in vmes nekaj izbranih Marijinih. V samotni cerkvi na idiličnem gričku, sre-di najlepše okolice, je dobila vsa prireditel-va prirčen značaj. Zunaj na prostem, je zbor zapel potem še nekaj narodnih. Vso slavnost je aranžiral in spretno vodil tamošnji cer-kveni ključar in trgovec g. Simon.

V dneh 19., 20. in 21. avgusta je kvartet »Ljubljane« koncertiral po kočah triglavske-ga območja. Med sv. mašo na Kredarici (19. avgusta) je pel izbrane cerkvene pesmi, tako da je bilo nedeljsko prepevanje tik pod tri-glavskim vrhom v solnčni jaslini izmed naj-lepših planinskih prizorov. V »Zlatorogu« je naša pesem navdušila zlasti tam bivajoče Nemce, ki se njeni lepoti niso mogli na-čuditi.

Koncert radovljiskega pevskega okrožja v Gorjah. Isto okrožje sem slišal menda pred enim letom na Jesenicah. Po pravici moram povedati, da sem bil takrat nekoliko razo-čaran; od okrožja, ki je na glasu, da je med najboljšimi, če ne najboljši, sem več priča-koval; vsaj od posameznih zborov, ki uživajo sloves tudi daleč preko mej svojega okrožja. Da ni bila takratnem uslabemu vtisku kriva morebiti prepovršna priprava, ampak raz-mere, v katerih se je koncert vršil, to je do-kazal letošnji koncert istega okrožja v Gor-jah dne 2. septembra. Da kar v začetku po-vem: boljše skoraj ne bi mogli posamezni zbori kakor tudi skupni zbor izvršiti svoje naloge kot so jo. K lepemu uspehu je mnogo pripomoglo to, da so nastopili pevci v zad-njem delu dvorane, poslušalci pa so bili de-loma v dvorani, deloma na odru. — To ima po mojem mnenju dvoje velikih prednosti za pevce kakor tudi za poslušalce. Prvič se v odprti dvorani s trdno steno v ozadju glas veliko bolje odbija in razvija kot pa na odru, kjer od sto poti, po katerih se glas lahko zgubi, komaj ena vodi do poslušalca; pa še ta v zadnji vrsti, ker stranske in gor-nje kulise poberejo glasu najlepše, kar ima: njegov dón, njegovo polnost, gostoto ter ga šele vsega oskubljenega, sušičastega pustijo v dvorano. Isti učinek bi dosegli pri zvono-vih, ako bi jih med potrkavanjem na kakr-šenkoli način ovirali v tresenju. Drugič pa nastopa pevec vse bolj gotovo, samozavestno, ako vidi okoli sebe odprt prostor, ako ne sliši samo svojega glasu, in še tega čisto

drugače kot pri vajah v zaprti sobi, ampak tako rekoč plava v valovju glasov celega zbora; da ne govorim o občutku prostosti, ki ga na odru ni zaradi drenja v ozkem prostoru, zaradi kulis, ki duhomorno vplivajo na izvajajoče. Kjer prostor to dopušča, naj skušajo pri nastopih pevskega zbora isto napraviti; ali naj pa vsaj oder primerno preuredijo: uspeh bo najmanj za sto odstotkov boljši. — Kot prvi je nastopil domači zbor iz Gorij (24 glasov, pevovodja Ant. Bižal). Zapeli so Nedvedovo: Nazaj v planinski raj in E. Adamičev: Kresovale tri devojke. Peli so vse brez not, kar je treba posebej omeniti. Tudi »Pevec« je že ponovno priporočal tako petje. Zbor je na ta način bolj svoboden, se da lažje razgibati. Seveda ima tako petje tudi svoje nevarnosti: lahko se zgodi, da ta ali oni pevec trenutno pozabi besedilo, kar takoj povzroči neko vznemirjenje pri njem in pri ostalih; ali kar je še bolj nevarno: da se nenadoma ne spozna v situaciji, da ne more več slediti svojemu glasu, kar se rado zgodi pri navadnem pevcu, ki misli samo na svoj glas in ne na pesem kot celoto, obstoječo iz štirih ali več glasov, kjer ima njegov glas točno določeno mesto, ki ga lahko vsak trenutek skoraj matematično natančno ugotovimo. Zato zahteva petje brez not dobrega dirigenta, ki mora biti pevcem živa partitura in ki ne sme niti za trenutek izgubiti duha prisotnosti, ako hoče zbor varno voditi. Vsak se tako neznaten njegov migljaj mora biti pevcu jasno opozorilo, kaj ima storiti. Prvo (Nedvedovo) pesem je zapel gorijski zbor z lepim predavanjem, zlasti dinamika je bila skrbno izdelana. Vstopi glasov so bili sem in tja nekoliko netočni. Pri Adamičevi je donel zbor posebno polno na mestih, kjer poje mešan zbor; za mesta, kjer poje ženski ozir. moški zbor, se mi je zdel številčno prešibek — kot druge so nastopile Begunje (25 glasov, pev. Ciril Zrnc). Zapeli so Jerebovo Prepelico in Aljažev: Ujetega ptiča tožba. Od zadnjega koncerta je zbor napredoval po številu in po kakovosti. Je zelo točen zbor, ima mehke, voljne glasove. Nekoliko prešibka so se mi zdelo fortissimo-mesta. Morda v tozadevnih pesmih res niso predpisana, ampak včasih se položaj tako razvije, da si jih naravnost zaželimo in da je poslušalec prevaran v svojem pričakovanju, ako teh mest ne sliši. V takih slučajih ni merodajna mrtva črka, ampak duh, ki preveva pesem in ki zahteva svoje, četudi predpisana znamenja morda drugače kažejo. Če do prihodnjega koncerta zbor še ta nedostatek odpravi ter se na nekaterih mestih še bolj živahno razgiblje, pa ga bomo poslušali s pravim umetniškim užitkom. — Breznica (pev. Ant. Mežek) je zapela v moškem zboru (17 glasov) Aljažev: Na dan, v mešanem zboru (18 glasov; kje so bili drugi moški?) pa od istega skladatelja: Ne zveni mi; za Breznico vsekakor prelahke pesmi. Zbor je ubran, pozna se mu dobra šola; bariton-solo je svojo nalogo dobro iz-

vršil. V prvi pesmi bo gotovo tiskovna napaka pri prvem tenorju v predzadnjem laktu pred baritonskim samospevom; stati bi moralo: es, d es, c, be mesto: es, d, c, be. Dotični dva ali trije takti so brez dvoma mišljeni kot prehod iz Es-dura v As-dur. Pri drugem, mešanem zboru bi si želeli nekoliko več agogike. — Za Breznico je nastopil jeseniški zbor (29 glasov, pev. Fr. Sredenšek). Najprej je bil na vrsti Povodni mož od Klemenčiča. Nova, karakteristična, originalno zamišljena, kot nalašč za Jesenice zložena skladba. Gotovo bi bil tudi nenavzoči gospod skladatelj z njo zadovoljen, tako so jo z očividnim veseljem in eleganco zapeli. Istotako tudi drugo, lažjo pesem: Izpremenjeno srce od Vogriča. — Za tem je predsednik okrožja g. Resman pregledno orisal namen in organizacijo Pevske zveze. Kot zastopnik P. Z. je pa prinesel navzočim pozdrav in zahvalo g. M. Tomc. — Zbor iz Koroške Bele je bil po številu menda najmočnejši (31 glasov, pev. Zidar). Pa se je tudi drugače prvovrstno uveljavil; petje je bilo mogočno, polno, nasičeno, predavanje lepo. Le to se mi je zdelo nerazumljivo, kako morejo trdi Gorenjci izgovarjati: polnila, za ukal, pokukal, trgal mesto: po nila, zauka, pokuka, trga itd., kar je v gotovem oziru kvarilo drugo pesem — (Mirik: Katrica, moški zbor). Kar bi se v navadnem govoru zdelo ljudem smešno, tega si tudi pri petju ne smemo dovoliti. — Radovljica (29 glasov, pev. Gust. Fabijan) je zapela Kockovo: Oj planine za mešan zbor in Foersterjevo: Razbita čaša za moški zbor. O radovljiškem zboru in njegovem pevovodju se je že večkrat pisalo, zato ne bom tukaj ponavljal vse hvale. Omenim le, da je to živahen, delaven, svež zbor; pazi zlasti na lep piano, kar je nujen predpogoj, ako hočemo dosežati z zborom učinkovite kontraste. V prvi pesmi naj omenim mehak tenor-solo g. Mačka. Pri drugi pesmi mi je posebno ugajalo to, da ni noben glas silil v ospredje, zlasti prvi tenorji so se zelo »nazaj držali«. To je edino prav. Kakor ne sodimo stavbe po tem, kakšno streho ima, temveč bolj po tem, kaj streha pokriva, tako so tudi že precej minili tisti časi, ko je bila odločilna za pesem edino le lepa »višja«, drugo je bilo postranska stvar. Zame je samostojna izpeljava nižjih glasov ravno toliko ali še večjega pomena kot pa najvišji glas. Seveda mora to tudi pri izvajanju priti do veljave. — Kot zadnji samostojen zbor je nastopila Kranjska gora (15 glasov, pev. Al. Plantan). Po številu je bil to sicer najmanjši zbor, ni bil pa zadnji po kakovosti. Po pravici smo se bali za Sattnerjevo: K polnočnici, a jo je zbor presenetljivo lepo, mehko izvedel; intonacija je bila vseskozi čista, predavanje dobro nastudirano; cingljanje je res kar srebrno zvenelo. Samozavestno so tudi zapeli Ocvirkovo: Moja pomlad. Zbor ima vse lastnosti majhnega komornega zbora. — Skupni zbor je štel okoli 200 glasov, dirigiral ga je okrož.

pevovodja Gust. Fabijan. Moški zbor je zapel Schwabovo Ptičko, mešan pa Vodopivčev Večer na Adriji. Skupni zbor se je v dvorani sijajno uveljavil. Pesmi nismo samo slišali, ampak smo jih tako rekoč kar čutili, tako je valovilo po dvorani. Zapeli so, dasi iz sedem različnih zborov sestavljeni, kot en moč, k čemur je pripomogel ne mali trud gospoda okrožnega pevovodje. Cel koncert je v vsakem oziru uspel. Ni čuda, da je pestri spored privabil toliko ljudi, da jih dvorana skoraj ni mogla sprejeti vase. — H koncu samo še nekaj pripomb: pri prireditvah, ki drugače visoko stojijo, naj se poskrbi tudi za to, da se bodo točno začele; tudi to veliko pripomore k dobremu uspehu in k dobremu glasu društev, ki prireditve organizirajo. Nadalje smo z veseljem ugotovili dejstvo, da ni noben zbor posegel po skladbah, ki njegove moči presegajo; seveda pa pri tem ne sme ostati, ampak obveljati mora načelo: vsako leto eno stopnjo višje, čeprav počasi, pa vendar gotovo. Čisto na koncu pa še to: pri nekem zboru je neki glas občutno kazil celotno harmonijo (pri katerem zboru in kateri glas, to je postranska stvar). Veliko se je že pisalo in govorilo o tem, da mora biti zbor zaokrožena celota, kjer so vsi člani enakopravni, kjer se mora podrediti posameznik celoti, celota pa dirigentu. Ni pa zbor zato tukaj, da se pri njem po svoji mili volji produ-

cirajo razni »solisti« in »solistinke«, to pa najrajši ravno pri javnih nastopih, ko si mislijo: zdaj mi dirigent itak ničesar ne more! Ne premislijo pa, da storijo s tem slabo uslugo najprej zboru, ker s tem popolnoma uničijo enoten utis, potem pa tudi sebi: če pravijo kmečki ljudje, da se človek še očetni naveliča, če le predolgo trpi, potem se toliko bolj naveliča poslušati tak glas, če mu v piano in forte z isto nezmanjšano silo bije na ušesa; tudi če bi bil to angelski glas, bi moral presedati, kaj šele, ko je glas navadnega zemeljskega bitja. Če dirigent takega bitja ne more drugače ukrotiti, naj ga da proč od zbora, zbor s tem samo pridobi. Obveljati mora za vsako ceno: drug se podredi drugemu, vsi pa dirigentu! M. Tomc.

Koncert istega okrožja v Breznici, 16. septembra 1928.

Seja P. Z. — 11. sept. — se je pečala v glavnem s predpripravami za občni zbor P. Z. in za koncertni nastop celotne P. Z. 28. okt. Več o tem na drugem mestu!

Naročajte naše glasbene liste:

»Cerkveni Glasbenik«, »Zbore«,

»Novo Muziko«, »Pevca«.

Nove skladbe.

Cerkvena ljudska pesmarica.

Partitura. Priredil Stanko Premrl. V Ljubljani 1928. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 50 Din, glasovi (kartonirani) 24 Din.

Po tej pesmarici je bilo že veliko povpraševanje. Slednjič je izšla ne več kot »Cerkvena pesmarica za mladino«, ampak kot »Cerkvena ljudska pesmarica« sploh. Nova izdaja pomeni velik korak naprej do ljudskega petja. Pa tudi vsebinsko je bogatejša kot prejšnja pesmarica; obsega 114 pesmi. Ko smo v semenišču praktično rabili prejšnjo izdajo, sem v »Cerkv. Glasbeniku« nekoč opozoril, da za nekatere praznike ozir. nekatere dobe cerkvenega leta primanjkuje pesmi, da je treba nekatere preveč ponavljati. Nova izdaja je temu temeljito odpomogla. Izbira je tolika, da organist zlepa ne pride v zadrego. Vsak pomembnejši praznik ima vsaj po dve pesmi, razne daljše dobe cerkvenega leta pa po več, tako da isto leto skoraj ne bo treba ene pesmi dvakrat peti. Posebno bogato so zastopane blagoslovne pesmi. Tudi obseg pesmi v tej izdaji bolj zadovoljuje kot v prejšnji. Pesmi za enoglasno petje so večinoma tako nizko postavljene, da jih lahko zmore vsako grlo, bodisi žensko ali moško, staro ali mlado. Pesmi za dvoglasno petje so postavljene primerno višje; je pa skoraj pri vsaki dostavljeno, naj se prestavi nižje, ako se pojejo enoglasno. — V vsa-

ko večje delo, tudi če je še tako solidno, se vrinejo manjše napake. Naj opozorim na nekatere, ki sem jih pri hitrem pregledovanju pesmarice opazil. Hkrati bi takoj omenil, naj tisti, ki bodo pesmarico praktično uporabljali, sporočijo razne napake, morebitne nedostatke, nejasnosti, želje, nasvete itd. gosp. prireditelju, ki bo zanje gotovo hvaležen. Več oči več vidi in končno je tako delo, kot je ta pesmarica, zadeva nas vseh, ne samo enega; zato naj vsak po svoje pripomore, da bo pesmarica vsa v prihodnji izdaji izšla očiščena vseh, tudi najmanjših napak, da nas bo v sakem oziru dostojno predstavila kulturnemu svetu. Tiskovnih napak, kolikor sem mogel ugotoviti, ni veliko. Morda najbolj moti začetek št. 46 v sopranu in altu; biti mora seveda: f, e, d, e mesto: f, e, d, e. V št. 7 bo imel bas v III. sistemu najbrž: fes, f, fis. Da ima v Zahvalni pesmi na strani 137 tenor v prvem sistemu »esc« mesto »esc«, je na prvi pogled jasno. Želeti bi bilo, da se radi doslednosti odstranijo še tiste maloštevilne laške označbe, ki so še ostale; n. pr. ritenuto (ritardando) v št. 9, 57, 67, 69, 79 in morda še kje druge; dalje poco ritard. v št. 3, 61; potem v št. 53, ki ima v začetku predpisano »nekoliko zadržano«, konec se pa poje »poco ritard.«; zlasti pa moti v št. 43 menjavanje izrazov: unisono — večglasno — unisono — večglasno. Orgelski del se mi zdi

tudi premalo dosleden in točen, kar se tiče vezanja (lokov); n. pr. v št. 4, 6, 8, 14, 17, 40, 41, 79, 91, 99 itd. Pri pesmih, pri katerih je označeno, da se lahko rabijo tudi štiriglasno, naj bi bili glasovi točno izpisani, kol sc n. pr. pri št. 24, 27, 28, 29, 59 itd.; niso pa pri št. 43, 90. Pri teh dveh pa končno pevec sam lahko podloži besedilo; težje je pa to pri št. 37. posebno če se poje štiriglasno (morda so glasovi izpisani v izdaji za pevce, ki je pa nimam pri rokah). Seveda se vsi našti nedostatk niti od daleč ne dotikajo vsebinske vrednosti pesmarice; bo pa ista le pridobila, ako se prihodnjič odpravijo. — Ko človek pregleduje pesmarico, vidi, da skladati za ljudsko petje, predvsem enoglasno, ni lahka stvar; zahteva posebne tehnike bodisi v melodiji bodisi v spremljanju, ki mora biti kolikor mogoče jasno, odločno, lapidarno. Značilno je, da je Mav, ki slovi v prvi vrsti kot ljudski skladatelj, zastopan z eno samo pesmijo (št. 64); pa še ta bo najbolj porabna za štiriglasni zbor, manj za dvoglasni radi praznih intervalov, za enoglasno petje bo pa radi prevelikega obsega nerabna. Kot klasičen zgled pesmi za enoglasno ljudsko petje smatram št. 8; istotako napev št. 68, le da se mi zdi harmonizacija za ljudsko petje neprimerna; sta pač ti dve pesmi iz dobe, ko je moralo biti enoglasno ljudsko petje še živo in so zato tudi skladatelji temu primernejše skladali; zdaj pa, ko je ljudsko petje, predvsem enoglasno, pri nas izumrlo, se tudi skladatelji težje vživijo v tak način skladanja. — Upajmo, da se bodo s poživitvijo ljudskega petja dobili tudi skladatelji, ki bodo ustrezali potrebam po dobrih ljudskih pesmih. In obratno: če bomo dobili dobrih skladateljev, tedaj bo tudi delo za ljudsko petje hitreje prospevalo. Pričujoča zbirka bo brez dvoma veliko pripomogla k temu. Z gospodom prirediteljem ji želim, naj Bog blagoslovi njeno pot med naše ljudstvo!

M. Tomec.

Krsto Odak: Staroslavenska misa za mješeviti zbor i orgulje op. 12. More se opravičeno reči, da si hrvatski skladatelji v religiozni oziroma cerkveni glasbi prav zavedno ustvarjajo svoj slog. Površen pogled v partiture širolovih tovrstnih del kot tudi Odakove »Staroslavenske mise« nam to jasno očituje. Zasidran je ta slog na temelje

klasične polifonije 16. stoletja, vendar višje gori v deblu in v vrhovih se pa košati s tehničnimi pridobitvami novejših dob. Harmonijske kombinacije vmes in zlasti ob sklepih se razporejajo docela preprosto, vendar nikoli šablonsko. Njihovo vez tvorijo največkrat sekundni postopi, kar dela utis arhaiziranja; zelo pogosto so vmes nasejane na tereni sorodnosti temelječe akordne tvorbe, kar daje celotnemu snovanju docela novejši izraz. Polifono zasnovani oddelki so pravi biseri, sploh porablja rad ravno kontrapunktično snovanje za graditev mogočnih stopnjevanj. »Vokalni part je res prava umetnija« (kot pravi »V. v Sl.«) pisan in prirejen kar najbolj zmožnostim pevskega glasu. — Taktnece bi si najrajši kar odmisli, da bi bila kar najprostejša — od deklamacije zahtevana — ritmika tudi že kar očesu vidna. Ne samo v podrobnostih — tudi v celoti gledano, je delo arhitektonsko najlepše zgrajeno: učencu kompozicije eden najboljših učnih pripomočkov. — Delo je posvečeno Janku Barletu, kanoniku in uredniku Svete Cecilije.

H. Družovič: Deset let slovenske glasbe v Mariboru (1918 do 1928). Izredno poučen in za zgodovinarja izdaten prinos tvori omenjena brošura. Pisatelj kratko oriše glasbeno življenje v zadnjih 10 letih po osvoboditvi s tem, da kratko oriše praktično udejstvovanje vseh v pošte prihajajočih korporacij: Opere, vojaške godbe in vseh glasbenih in pevskih društev. Ravno pogled vanje daje novih misli in nove pobude za močnejšo glasbeno bodočnost.

Hans Mersmann: Angewandte Musikästhetik (Max Hesses Verlag — Berlin) in od istega:

Die Tonsprache der neuen Musik: (Melosverlag, B. Schoff's Söhne, Mainz.) Oba dela prinašata najnovejša smernica, kako prodreti v tovrstna vprašanja. Še posebno zanimiva je zlasti druga.

Jos. Pavčič: Slovenska narodna koračnica št. 1. (Po najpriljubljenejših narodnih motivih.) — Naroča se v Matični knjigarni, cena 6 Din. Istotam se sprejemajo naročila za prepis orkestralnih glasov za salonski orkester.

Zadnje besede svete Terezije Deteta Jezusa, 124 strani 16°. Založil in priredil karmelski samostan na Selu pri Ljubljani. 1928.

Razne vesti.

Urednik »Nove Muzike«, prof. Adamič, se je v avgustu udeležil glasbenega kongresa v Sofiji in dobil stike z mnogimi bolgarskimi glasbeniki.

K dr. Kimovčevemu članku »O slov. narodni pesmi« (izšel v D. i. s. 1927) dostavlja Pregelj:

3. Na Brezjah sem slišal da pojejo romarji pobožne romarske pesmi z isto melodijo ko drugod posvetne:

Ptičke po polju letajo, letajo,
angelci lepo pojejo, pojejo,
Mater Marijo kronajo.

Zapored sem slišal več podobnih slučajev.

4. Jaz bi si predstavljal preobrat iz enoglasne pesmi v večglasno preko cerkvenega petja in sicer tako, da se je razvilo nekam naravno: 1. oktava (moški pojejo oktavo nižje), 2. tenkosluhi pevci najdejo za prvo terco v kadencah 3. nekdo

zasluti veličino septimskega akorda in s tem je troglasna pesem ustvarjena. Na cerkveni tekst nastanejo nato kontrafakture t. j. posvetni teksti, melodija ostane. V cerkvi je pospeševalo večglasno petje zlasti petje Lavretanskih litani. Skušal Vam bom napisati nekaj teh melodij, kolikor se jih spominjam še iz Gorice in od doma in božičnih pesmi. Eno tako kranjsko: Zdejo pa pejmo in poglejmo, kaj pa dela to naše Dete. Veselimo se vsi skupaj tega rojstva božjega, znam melodijo. Pela se je — bi sodil — enoglasno.

Tolminska »Kaj se vam zdi, pastirci Vi« pa pojejo pri nas še zdaj vsa cerkev dvoglasno (s terco in moški seveda basirajo oktavo nižje od soprana). Vplival je na naše organiste pač največ — sodim — Mozart. Vsaj nekaj prav podobnih drobcev sem našel v melodijah cerkvenih lat. o veliki noči pri nas in njem. Seveda ne vem, ali so ti drobci Gemeinplätze iz ital. opere.

5. Še nekaj. Goriške narodne pesmi na Tolminskem ne poznajo septimakorda, ki je tako bistven kranjskim. Župnik Kokošar bi Vam morda dal kaj gradiva, kako so se pele tol. legende, ki so prav čedno pristne po narodnem starejšem duhu. Morda tudi goriški nadškof dr. Sedej. Oba gospoda sta muzika in pisatelja na polju glasbenosti.

6. Čul sem, pa ne vem kje, da imajo tudi Rusi ali Malorusi zorno narodno petje. Pod kakimi vplivi?

Veliko vlogo pri prehodu iz enoglasnega petja v večglasno v cerkvi je očitno igrala uvedba orgel. Kjer ni orgel po Tolminskem še zdaj pojejo bolj enoglasno. Na Vipavskem podobno enoglasno pojejo zvečer pred polnočnico enoglasno neko božično pesem, značilno po neki prav italijansko živalni kretnji. Jaz se na besedila in melodije ne spominim več, ker je že dvajset let odkar sem jih slišal. Morda bi se župnik Jože Vodopivec (Nabrežina), v čigar ojnsti hiši sem jih slišal. Da Italijani res prevzemajo nar. slov. in nemške večzvočne melodije, vem več zgledov. Kratkotamo kontrafaktirajo pod slovensko melodijo. Vsak starejši Goričan (omikan seve (g. kaplan Setničar, stolni organist iz Gorice) Vam bi vedel tozadevno več povedati.

Kaj pa — ali je res že tako izumrla stara melodija? Morda bi se le dalo še kaj dobiti. Morda je že v Streklju nekaj rešenega? Sodelite sami po zgledih, kjer je melodija ohranjena in tudi pod erto zabeležena.

Kaj pa tisti organisti-šomaštri, ki so bili sami komponisti? Vodovnik etc.? To so vendar neke vrste nar. pevci.

Kaj je s tako zvanimi narodnimi: Shiel, Popotnik, ali pa Nesrečna zima mraz me in neka francoska ali iz Marschnerja zajeta in sorodna. Jeseni moramo piti Im Herbste muß man trinken! itd.

In še nekaj. Zakaj se je večglasno petje tako čudno hitro udomačilo. En odgovor. Spominjam se starih ženic, ki so po dvajsetletih govorile o neki novi maši in prelepi pesmi Slomškovi »Preljubo veselje«, katero so peli duhovniki gostje. Ugajala je torej, godila, ker je bila bolj docilna, t. j. konkretnjša v melodiji in tesneje spojena z besedilom, kiticami.

In še nekaj. Primeriti bi bilo prav natančno nemške večzvočne melodije s slovenskimi in naštetimi znake pravega slovenskega idiomatizma v slovenskih večglasnih pesmih. Kajti sodim, da po gotovih seveda nepojmovanih mi okolnostih slov. večglasne pesmi vendar nadkriljujejo nemške narodne.

Tudi ne bi bilo napak, če bi se to novo slov. melodijo preiskalo primerjalno z ozirom na različne narodne tipe (Goričan, Korošec, Kranjec, Stajerc, Belokranjec). Za Istro je izdal Brajša nekaj narodnih z napevi Pazin 1911. Če jih nimate, imam jih jaz.

Tako vidite, da sem s pridom užival Vaš trud in želim si nadaljevanja bodisi v monografijah, bodisi v mogočni razpravi, ki naj bi izšla ko znanstvena knjiga!

Prevamani Vam dr. I. Pregelj.

I. P.:

FESTIVAL VSEENEMŠKE PEVSKE ZVEZE NA DUNAJU.

Ob stoletnici Schubertove smrti je vse-nemška pevska zveza zbrala Dunaj za svoj 10. pevski zlet. Nemški pevci vsega sveta so postavili na Dunaju nemški pesmi tako krasno svetišče, da svet kaj sličnega še ni videl.

Početki nemške pevske zveze segajo nazaj proti koncu 18. stoletja, ko je solnograški dirigent Mihael Haydn, brat nam znanega komponista Jožefa Haydna, začel zbirati okrog sebe pevce in jih učiti ter navduševati za lepoto štiriglasnega petja. Leta 1809. je bil ustanovljen prvi pevski četverglasni krožek, ki je dal pobudo za ustanovitev mnogih drugih pevskih krožkov. Veliko zaslug za to je imel nadarjeni švicarski skladatelj Hans Georg Nägeli, ki je hodil od mesta do mesta, od vasi do vasi in navduševal k ustanovitvi pevskega krožka. Prvikrat je nastopilo združeno več pevskih krožkov na binkoštni ponedeljek 1. 1827. v mestu Plochingen na Švabskem. L. 1849. so se pevski zbori združili v švabsko pevsko zvezo, ki je prevzela nalogo, da pripravlja pot za ustanovitev vsenenemske pevske zveze. To se je uresničilo 21. sept. 1862 v mestu Coburg, kjer je 41 nemških pevskih zvez po 68 delegatih zastopalo 45.000 pevcev. Vsenenemska pevska zveza je bila ustanovljena. Prvi odstavek njenih pravil se glasi: Vsenenemska pevska zveza je združitev pevskih zvez Nemčije in Avstrije, kakor tudi pevskih zvez in posameznih pevskih krožkov v inozemstvu živčih Nemcev. Njen namen je, da širi in goji lepo moško zborovno petje in dviga nemškega duha. Z lepoto in močjo nemške pesmi hoče zavest skupnosti vseh Nemcev dvigati in krepiti. (Dalje prih.)

Naš koncert: V proslavo 10. obletnice naše države bomo imeli dne 28. oktobra v Ljubljani svojo pevsko slavnost. Nje spored bo tak-le:

V soboto 27. oktobra bo ob 4 popoldne občni zbor P. Z. z običajnim dnevnim redom in predavanjem, ki ga bomo še naznanili po dnevnem časopisju. K občenemu zboru naj pridejo zanesljivo od vseh okrožij zastopniki. Tudi posamezni zbori naj bodo zastopani, ker bo na dnevnem redu tudi sprememba društvenih pravil, kot je bila priobčena v letošnjem »Pevcu« številki 1-2.

V nedeljo bo dopoldne sv. maša na Kongresnem trgu pred uršulinsko cerkvijo. Petje bo oskrbela Pevska Zveza.

Popoldne ob 4 bo koncert v opernem gledališču, pri katerem bo sodelovalo 7 okrožij posamič in skupno.

Spored petja: a) pri maši: Sattner: Pred Bogom v g duru št. 4 iz njegove zbirke mašnih pesmi; Premrl: Marija, ohrani nam dom in rod; Kimovec: Tvoji smo; Jurkovič: Sv. Ciril in Metod, in Povsod Boga. — b) pri koncertu: Klemenčič: Slanica (Pevce); Foerster: Povejte, ve, planine! (N. A.); Sattner: Vrbica (izdaja Gl. M. iz l. 1898). Note za mašo imajo vsi zbori, le Premrlovo in Kimovčevo bomo poslali vsem, ki se pri-glase.

Pevske vaje okrožij in vsega zbora se bodo vršile po sv. maši in po kosilu po načrtu, ki ga bomo sporočili po dnevnih časopisih. Zbori naj se vestno pripravljajo zla-

sti za skupni nastop. Zvezin pevovodja bo opravil revizijo zborov v drugi polovici oktobra.

Istčasno bomo priredili tudi razstavo Zveza. Zbori naj zberejo vse, kar bi spadalo v razstavo (slike, sporede, zastave, rokopise itd.), in naj zberejo v okrožjih, ker bomo razdelili razstavljene predmete po okrožjih.

Iz upravnništva. Izšla je knjiga: M. Bajuk, Mera v slov. nar. pesmi. Knjiga obsega 130 strani, obdelanih je v njej okroglo 200 pesmi, ki so bile napisane do sedaj v napadni meri. Vsebinsko je bilo treba krajšati radi prevelikih tiskarniških stroškov. Iz istega vzroka smo morali izločiti natis pesmi iz razlage in jih dodati v kamnotisku v posebni prilogi. Podrobno strokovno oceno te važne razprave bomo natisnili v prihodnji številki »Pevca«, ker v današnji nimamo več prostora. — Opozarjamo na knjigo vse, ki jim je mar naše slov. pesmi in njene pravilne oblike. Vsem onim, ki so knjigo naročili, jo pošljemo še ta teden. Naroča se pri Pevski Zvezi v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5. Zaloga je majhna, ker nam večje niso dopuščala denarna sredstva.

Vsem okrožjem!

Prihodni teden bo začel zvezin pevovodja z revizijo priglasenih zborov. Red, kraj in čas skupnih ali posameznih vaj bomo zborom in okrožjem sporočili, oziroma določili sporazumno z zbori. Za enkrat veljaj: Pridno vezbajte vsi, ki želite sodelovati!

Mladinska pevski zbor v Trbovljah z dir. Račanovičem.

Izdajatelj: Pevska zveza (Blaž Pozuič) v Ljubljani. — Urednik: Dr. A. Dolinar v Ljubljani. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čač.